

1 Problem 4.2

$\tilde{L}_1$ Можна побудувати вирішувач для $\tilde{L}_1$

$$\tilde{M}_1(x) = \begin{cases} M_1(M_{et}(x)) & \text{якщо } x \text{ починається з } 0, \text{ де } M_{et} - \text{"з'їдає" перший символ} \\ 0 & \text{якщо } x \text{ починається з } 1 \end{cases}$$

$\tilde{M}_1$ вирішує $\tilde{L}_1 \Rightarrow \tilde{L}_1 \in R$.

$\tilde{L}_2$ Маємо лише розпізнавач для L_2 , а отже і можемо побудувати розпізнавач і для $\tilde{L}_2$. Чи можемо побудувати вирішувач? Очевидно, що ні, оскільки тоді буде існувати вирішувач і для L_2 , що є протиріччям. Тому маємо $\tilde{L}_2 \notin R \Rightarrow \tilde{L}_2 \in RE \setminus R$.

$\tilde{L}_3$ Чи можемо побудувати розпізнавач для $\tilde{L}_3$? Якщо це так, то матимемо змогу розпізнавати і $L_3 \Rightarrow$ протиріччя. Чи можемо розпізнати $\overline{\tilde{L}_3}$? І знову таки ні, бо матимемо змогу використовувати розпізнавач $\overline{\tilde{L}_3}$, якого не існує. Маємо протиріччя, а отже $\tilde{L}_3 \in NRNC$.

2 Problem 4.3

$$\begin{aligned} \cup L_1 &= \overline{INF}_{TM}, \quad \overline{INF}_{TM} \in NRNC \\ L_2 &= ESEVEN_{TM}, \quad ESEVEN_{TM} \in NRNC \\ ESEVEN &\subset \overline{INF}_{TM} \Rightarrow L_1 \cup L_2 = \overline{INF}_{TM} \in NRNC. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \cap L &\in NRNC \\ L_1 &= \{0x \mid x \in L\}, \quad L_2 = \{1x \mid x \in L\} \\ L_1, L_2 &\in RE \setminus R \\ L_1 \cap L_2 &= \emptyset \in R \end{aligned}$$

3 Problem 4.4

- a** $C_1 = \{\emptyset, \{1\}, \{0\}\}$
 $C_2 = \{\emptyset, \{0, 1\}\}$
 $C_1 \cup C_2 = \{\emptyset, \{1\}, \{0\}, \{0, 1\}\}$
 $C_1 \vee C_2 = \{\emptyset, \{1\}, \{0\}, \{0, 1\}\}$
- b** $C_1 = \{\emptyset, \{1\}\}, \quad C_2 = \{\{0, 1\}, \{1\}, \{0\}\}$
 $C_1 \cap C_2 = \{\{1\}\}$
 $C_1 \wedge C_2 = \{\{1\}\}$

$$\begin{aligned}
c \quad C_1 &= \{L_1 \subseteq \{0, 1\}^* \mid |L_1| < \infty\} \\
\overline{C_1} &= \{L_1 \subseteq \{0, 1\}^* \mid |L_1| = \infty\} \\
coC_1 &= \{L_1 \subseteq \{0, 1\}^* \mid |\overline{L_1}| < \infty\} = \{L_1 \subseteq \{0, 1\}^* \mid |L_1| = \infty\}
\end{aligned}$$

4 Problem 4.5

1. $C_1 \cup C_2 = \{L_1 \subseteq \{0, 1\}^* : \text{другий символ слів } L_1 - 1 \text{ або третій символ} - 0\}$
2. $C_1 \cap C_2 = \{L_1 \subseteq \{0, 1\}^* : \text{другий символ слів } L_1 - 1 \text{ та третій символ} - 0\}$
3. $C_1 \vee C_2 = \{L_1 \subseteq \{0, 1\}^* : \text{з } L_1 \text{ кожне слово має другим символом} - 1 \text{ або третім} - 0\}$
4. $C_1 \wedge C_2 = \{L_1 \subseteq \{0, 1\}^* : \text{з } L_1 \text{ кожне слово має другим символом} - 1 \text{ та третім} - 0\}$
5. $\overline{C_1} = \{L_1 \subseteq \{0, 1\}^* : L_1 \text{ має хоч одне слово } x, \text{ у якого другий символ } 0 \text{ або } |x| < 2\}$
6. $\overline{C_2} = \{L_1 \subseteq \{0, 1\}^* : L_1 \text{ має хоч одне слово } x \text{ у якого третій символ } 1 \text{ або } |x| < 3\}$
7. $coC_1 = \{L_1 \subseteq \{0, 1\}^* : \text{кожне слово } x \text{ маж другим символом } 0 \text{ або } |x| < 2\}$
8. $coC_2 = \{L_1 \subseteq \{0, 1\}^* : \text{кожне слово } x \text{ маж третім символом } 1 \text{ або } |x| < 3\}$

5 Problem 4.6

Припустимо, що існує вирішувач $\tilde{M}_{HALT}$, який для заданої машини Тюринга і вхідного слова x визначає чи зупиняється машина Тюринга на цьому вхідному слові x . Тоді мова $L_{BB} = \{\langle M \rangle \mid M \text{ чемпіон класифікації BB}\}$ є вирішувальною, оскільки ми можемо взяти всі машини певного класу $\langle M, \varepsilon \rangle \in HALT$ і порівняти їх. А це означає що можна визначити для довільного класу переможця, отже функції Радо є обчислювальними для $n \in \mathbb{N}$. Але функції Радо є необчислюваними, отримали протиріччя.

6 Problem 4.7

$L_{Champ} = HALT \cap \overline{L_{BB}}$ не вирішувальна, тоді якщо $L_{BB} \in coRE \setminus RE$, то L_{Champ} - не вирішувальна, так як $HALT, \overline{L_{BB}} \in RE \setminus R \Rightarrow HALT \cap \overline{L_{BB}} \in RE \setminus R$. RE замкнутий відносно перетину $\Rightarrow L_{Champ} = HALT \cap \overline{L_{BB}} \in RE$. РОзпізнавач для $\overline{L_{BB}}$:

$$M_{L_{BB}}(\langle M \rangle) = \begin{cases} 1 & M \text{ чемпіон в класифікації BB} \\ \perp & \text{інакше} \end{cases}$$

Якщо МТ М буде зупинятися на пустому слові, то ця МТ М входить до $\overline{L_{BB}}$, або буде зациклюватися. $\Rightarrow L_{BB} \in coRE, L_{Champ} \in RE$.

7 Problem 4.8

$L_1 \in C_1 \text{ complete} \Rightarrow \forall L_c \in C_1 : L_c \leq_r L_1.$

Також $\bar{L}_1 \in coC_1.$

$\forall L_c \in C_1 : L_c \leq_r L_1 \Rightarrow \bar{L}_c \leq_r \bar{L}_1 \Rightarrow \forall L_{coC} \in coC_1 : L_{coC} \leq_r \bar{L}_1$
 $\Rightarrow \bar{L}_1 - coC_1 \text{ complete}$

8 Problem 4.9

$L_1, L_R \subseteq \{0, 1\}^*$, $L_R \in R \wedge L_1 \leq_T L_R \Rightarrow L_1 \in R$ Саме зведення $L_1 \leq_T L_R$ означає, що існує така МТ з оракулом $M(L_1^{L_R})$, яка вирішує L_1 . Також із цього слідує, що ми матимемо змогу побудувати вирішувач M_{L_R} для L_R . При запиті до оракула запускаємо МТ $M_{L_R} \Rightarrow L_1 \in R$.

9 Problem 4.10

r При $L_1 \leq_{tt} L_1$ функції f_1, f_2, f_3 будуть повертати результат вхідного слова. А розпізнавач, в свою чергу, буде повертати результат функцій.

t $L_1 \leq_{tt} L_2, L_2 \leq_{tt} L_3 \Rightarrow L_1 \leq_{tt} L_3$

Маючи L_2 можемо побудувати композицію вирішувачів L_1 та L_2 , використовуючи функції L_2 для звернень до оракула.

10 Problem 4.11

Нехай L_1 повна для класів C_1, C_2 . Тобто:

$$L_1 \in C_1 \Rightarrow \forall L_C \in C_1 L_C \leq_r L_1$$

$$L_1 \in C_2 \Rightarrow \forall L_C \in C_2 L_C \leq_r L_1$$

Тоді:

$$L_1 \in C_2, \forall L_C \in C_1 : L_C \in C_2 \Rightarrow C_1 \subseteq C_2$$

$$L_1 \in C_1, \forall L_C \in C_2 : L_C \in C_1 \Rightarrow C_2 \subseteq C_1$$

$$C_1 = C_2$$

11 Problem 4.12

- a** R — замкнений за Тюрінгом, $L_1 \in R$.
- b** L_2 не буде вирішуваною, оскільки є замкнутість класу за тюрінгом та L_1 не є вирішуваною (можна доказати від противного).
- c** рефлексивність є очевидною — просто повертаємо відповідь оракула. Транзитивність можна доказати шляхом композиції.
- d** будуємо МТ з оракулом, що має мову L_1 . Для вирішувача $\bar{L}_1$ побудуємо таку МТ, яка буде повертати протилежний результат оракула МТ L_1 .
- e** Будуємо розпізнавач з оракулом з мовою L_2 . Оскільки L_1 вирішувана, то також існує розпізнавач без оракула. Для зведення за Тюрінгом ця МТ буде ігнорувати відповіді оракула.

12 Problem 4.13

$L_1 \in RE, L_2 \in coRE \Rightarrow \exists$ розпізнавачі для L_1 та $\bar{L}_2$.

Тоді із замкнутості класів $R, RE, coRE$, та припущення, що або зведення $L_1 \leq_m L_2$, або $L_2 \leq_m L_1$ існують, то обидва L_1, L_2 будуть належати якомусь з класів $R, RE, coRE$.

$L_1 \in RE, L_2 \in coRE \Rightarrow L_1, L_2 \in R$. Але ми маємо протиріччя: A_{TM} та E_{TM} не є вирішуваними. Отже наше припущення щодо такого зведення є хибним.